

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

РУКОВОДИТЕЛЬ
Исполнительного комитета
Азнакаевского

муниципального района

ул. Ленина, д.22, г. Азнакаево,
423330

Тел./факс (885592) 7-24-71, 7-26-
97

E-mail: aznakay@tatar.ru
adm-aznakay@mail.ru

Азнакай муниципаль районы
башкарма комитеты
ЖИТӘКЧЕСЕ

Ленин урамы, 22 йорт, Азнакай
шәһәре, 423330

Тел./ факс (885592) 7-24-71, 7-26-97

E-mail: aznakay@tatar.ru

adm-aznakay@mail.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

«_30_» ____07____ 2018 ел.

КАРАР

№ 153

Азнакай муниципаль районы территориясен Азнакай, Әгерҗе шәһәре чикләрендә Кәкре -Елга, Мәлбагыш авыл җирлекләре «Һава линияләре» капитал төзелеш объектн реконструкцияләү» объектн буенча 21 нче подстанциядә ВЛ-110 кВ (кадастр номеры) 16:026000000:3688)» планлаштыру документларын раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 45 статьясы нигезендә, Азнакай муниципаль районы башкарма комитетының 2015 елның 02 июнендәге 137 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы территориясен планлаштыру документларын әзерләү тәртибе нигезендә карар бирәм:

1. Азнакай муниципаль районы территориясен Азнакай шәһәре, Әгерҗе, Кәкре Елга, Кече Баку авыл җирлекләре чикләрендә планлаштыру документларын - территорияне планлаштыру проектн һәм «21 нче подстанциядә «ВЛ-110 кВ һава юллары» капитал төзелеш объектн реконструкцияләү (кадастр номеры 16:026000000:3688)» объектн буенча территорияне ызанлау проектн расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында түбәндәге веб-адрес буенча бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Азнакай муниципаль районының рәсми сайтында Интернет "мәгълүмат-коммуникацион челтәрендә түбәндәге веб-адрес буенча» урнаштырырга: <http://aznakaevo.tatar.ru>.

3.Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Азнакай муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенең инфраструктура буенча урынбасары Р.Р. Ханнановка йөкләргә.

Житәкче

А.Х. Шәмсетдинов

«2018-2020 елларга Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районында конкуренцияне үстерү» программасы

«2018-2020 елларга Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районында конкуренцияне үстерү» программасы паспорты

Программаның исеме	«2018-2020 елларга Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районында конкуренцияне үстерү» программасы (алга таба- Программа)
Программаны әзерләү турында карар кабул итү датасы (аны раслау датасы, норматив акт)	Программа Россия Федерациясе Президенты В.В. Путин тарафыннан 2017 елның 21 декабрдә имзаланган «Конкуренцияне үстерү буенча дәүләт сәясәтенең төп юнәлешләре турында» 618 номерлы Указын үтәү йөзеннән 2018-2020 елларга Россия Федерациясендә конкуренцияне үстерүнең Милли планы нигезендә эшләнгән.
Заказчы	Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны эшләүчеләр	Азнакай муниципаль районы Башкарма комитетының икътисад, сәнәгать һәм сәүдә бүлеге, предприятиеләр һәм учреждениеләр
Программаның максатлары һәм бурычлары	Программаның максаты: - районда тереклек эшчәнлегенең барлык секторларында конкурентлык мохите булдыру; - товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр ассортиментын киңәйтү, сыйфатны күтәрү һәм бәяләрне киметү исәбенә кулланучыларның канәгатьлеген күтәрү. Конкурентлык сәясәте максатларына ирешү түбәндәге бурычларны хәл итүне күз алдында тотып: нигезләнмәгән административ һәм икътисади каршылыкларны юк итү “44 товар һәм хезмәт күрсәтү базарына керү; бизнес алып бару, базарларны үстерү, жәмгыять ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерү өчен уңайлы базар мохитен булдыру; икътисади жайга салу инструментларынан файдалануны, шул исәптән муниципаль сатып алуларны планлаштыруны камилләштерү; төзү конкуренция дәрәжәсенә йогынты ясаучы субъектлар эшчәнлегенең нәтижәлеләгән бәяләү һәм икътисади хокукларны яклау максатында хакимият органнары, хужалык итүче субъектлар эшчәнлегенең мәгълүмати ачыклығы
Башкару вакыты	2018-2020 еллар
Финанс чыганакалары	Таләп ителми
Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижәләре	Монополиягә каршы федераль хезмәткә (Россия ФАСы) нигезләнгән шикаятьләр булмау. Тормышка ашмаган сатуларның гомуми санның өлеше кимү Игълан ителгән сатулар 2020 ел ахырына 15% ка кадәр. 2020 ел ахырына сатуларда катнашучыларның уртача санын 4,4 ка кадәр арттыру (бер процедурада катнашучылар саны). Игълан ителгән сатуларның гомуми суммасыннан акчаларны экономияләү өлешен 2020 ел ахырына 11% ка кадәр арттыру. 44-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла торган кече эшмәкәрлек субъектлары, социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмалар арасында сатып алулар өлешен барлык чорга арттыру 25%

Кереш

Конкуренция базар икътисадын жайга салуның иң нәтижәле механизмнарыннан берсе, шулай ук социаль өлкәне үстерү темпларын тизләтүгә зур йогынты ясый, бу ахыр чиктә халыкның тормыш сыйфатын күтәрүгә китерә. 2018 - 2020 елларга Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районында конкуренцияне үстерү программасы (алга таба - Программа) Россия Федерациясе Президенты В.В. Путин тарафыннан 2017 елның 21 декабрдә имзаланган «Конкуренцияне үстерү буенча дәүләт сәясәтенең төп юнәлешләре турында» 618 номерлы Указына гамәлгә ашыру максатларында эшләнә.

Программаның максатлары һәм бурычлары

Әлеге Программаның максаты - тормыш эшчәнлегенең барлык өлкәләрендә конкурентлык тирәлеге булдыру.

Куелган максатка ирешү түбәндәгеләрнең карары белән тәэмин ителә бурычлар:

- товар һәм хезмәт күрсәтүләр базарына 44 керү нигезсез административ һәм икътисадый киртәләргә бетерү;

- бизнес алып бару, базарларны үстерү, жәмгыять ихтияжларын тулысынча канәгатьләндерү өчен уңайлы базар мохите булдыру;

- икътисадый жайга салу инструментларынан файдалануны камилләштерү, шул исәптән дәүләт сатып алуларын планлаштыру һәм табигый монополияләргә тариф нигезендә жайга салу;

- һакимият органнары эшчәнлегенең мәгълүмати ачыклығын булдыру,

хужалык итүче субъектлар конкуренция дәрәжәсенә йогынты ясаучы субъектларның эшчәнлек нәтижәләгә бәяләү һәм кулланучыларның икътисадый мәнфәгатьләрен яклау максатында.

Программаны гамәлгә ашыру вакыты: 2018-2020 еллар

2. Конкурентлык мохитен анализлау һәм үсеш чаралары товарлар һәм хезмәт күрсәтүләр базарларында конкуренция

2.1 Социаль өлкә

Территориянең социаль-икътисадый үсеше, социаль өлкәнең тотрыклы үсешенә ярдәм итә. Анда мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, яшьләр сәясәте, физик культура һәм спорт системасына аерым әһәмият бирелә. Бүгенге көндә район территориясендә балалар бакчалары һәм гомуми урта беләм бирү учреждениеләре житәрлек санда, Лениногорск политехника көллияте филиалы эшли. Хезмәт базарында чит телләргә өйрәтү буенча коммерцияле оешмалар, мөктәпкә әзерлек һәм башкалар бар. Аларның жирле үзидарә органнары тарафыннан эшчәнлегә чикләнмәгән. Россия Монополиягә каршы федераль хезмәтенә шикаятчеләр һәм мөрәжәгатьчеләр, жирле үзидарә органнары тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген үстерүгә каршылык юк. Сәламәтлек саклау системасында, шул исәптән дару препаратлары, медицина әйберләре, медицина хезмәтләре базарында, моннан тыш Дәүләт челтәрләре коммерция предприятиеләре эшли. Даруханә бизнесы, стоматология хезмәтләре аеруча актив үсә. Диагностик үзгәргән эшли. Район территориясендә медицина хезмәте күрсәтү базарын киңәйтү өчен чикләүләр юк. Россия ФАСына шикаятчеләр һәм мөрәжәгатьчеләр килмәде. Мәдәният, физик культура һәм спорт, яшьләр сәясәте хезмәтләре базарында да шундый ук хәл.

2.2. Ваклап сату һәм көнкүреш хезмәтләре базары

Кулланучылар базары - икътисадын иң мөһим һәм әһәмиятле секторларының берсе, 2016 ел йомгалары буенча Татарстан Республикасының тулаем төбәк продукты күләмендә аның өлеше 13,9 % тәшкил итә (бәяләү буенча). Сәүдә тармагында республика икътисадында мәшгульләргә 17,5% эшли. Азнакай муниципаль районында 2017 ел йомгалары буенча ваклап сату әйләнеше 4221,43 млн. сум тәшкил итте, бу узган елның шушы чорындагы күрсәткечтән 2,2 %ка артык (алга таба - АПГ). Әлеге чорда бер кешегә ваклап сату әйләнеше 67750 сум тәшкил иткән (АПГда - 64230 сум). Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 9

апрелендөгө 291 номерлы карарын гамәлгә ашыру максатларында «Россия Федерациясе субъектлары тарафыннан халыкны сәүдә объектлары майданына минималь тәэмин итү нормативларын билгеләү кагыйдәләрен һәм халыкны сәүдә объектлары майданына минималь тәэмин итү нормативларын исәпләү методикасын раслау турында, шулай ук Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2010 елның 24 сентябрдәгә 754 номерлы карарының үз көчен югалтуын тану турында» Татарстан Республикасы Сәнәгать һәм сәүдә министрлыгының 2016 елның 07 октябрдәгә 259-ОД номерлы боерыгы белән Татарстан Республикасы халкын сәүдә объектлары майданына минималь тәэмин итү нормативлары расланды. Хәзерге вакытта Азнакай районы буенча мең кешегә исәпләгәндә сәүдә майданнары белән тәэмин ителеш 532 кв. м тәшкит итә, бу Татарстан халкының сәүдә объектлары майданы белән минималь тәэмин ителеше нормативыннан артып китә (норматив - 360,3 кв.м). Азнакай муниципаль районының заманча сәүдә тармагы, Татарстан Республикасындагы кебек үк, сәүдә чөптөрләренә өлешә арту белән характерлана. Соңгы елларда компаниянең үз сәүдә чөптөрләрен киңәйтәләр: "Х5 Ритейл групп" ("Пятерочка+"), "Магнит", "Эссен", "Арыш мае", шулай ук "Изобилие", "Сәләм" кибетләре чөптөрән. Хәзерге вакытта ваклап сату буенча оештырылган секторда 304 предприятие эшли. Шәһәрдә 195 кибет, авылда 109 кибет бар. Алар барысы да сәүдә хезмәтә күрсәтүне оештыру, янғын сүндерү һәм санитария куркынычсызлыгы таләпләренә җавап бирә. 13200 мең сумлык продукция сатылган 45 ярминкә. Районның эчке базары проблемасы шәһәрдә һәм авылда сәүдә өлкәсен үстөрүдә аерма булып кала. Эшмәкәрләр үз бизнесларын теләр-теләмәс кенә авыл җирлегендә үстөрәләр. Азнакай муниципаль районында 76 авыл торак пункты урнашкан, шул исәптән 29 ы - халык саны 100 кешегә кадәр. Районның 29 авыл торак пунктында стационар сәүдә чөптөрә юк. Бүген ерак авылларда халыкны товарлар һәм хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин итү чөптөрә чыгып сәүдә итү юлы белән гамәлгә ашырыла, аны РайПО 2 шәр юлга чыгу оештыра

бер атна. Шул ук вакытта шуны да билгеләп үтәргә кирәк, аз торак пунктларга хезмәт күрсәтү югары транспорт чыгымнары һәм халыкның сатып алу сәләте түбән булу сәбәпле.

Районда көнкүреш хезмәтләре күрсәтү базары парикмахерлык хезмәтләре күрсәтү, аяк киemen ремонтлау, фотохезмәт күрсәтү, тегү эшләнмәләрен ремонтлау һәм тегү, көнкүреш техникасын ремонтлау һәм аларга техник хезмәт күрсәтү, мунча, ритуаль хезмәт күрсәтү хезмәтләре күрсәтү. Шәһәрдә җиңел автомобильләрен ремонтлау һәм аларга техник хезмәт күрсәтү, шиномонтаж, заманча җиһазларда автомобильләрен диагностикалау буенча хезмәтләре киң күрсәтелгән.

Келәмнәрне чистарту, мөндәрләрен чистарту һәм дезинфекцияләү предприятиеләре ачылган.

Сәүдә һәм хезмәт күрсәтүләр өлкәсендә төп куркынычлар:

1. Халыкның түләү сәләте.
2. Бирелә торган товарларның һәм хезмәтләрен сыйфаты.
3. Энергия ресурслары бәяләре үсеше.

Төп чаралар конкуренцияне үстөрүгә юнәлдерелгән

ваклап сату өлкәсендә:

1. Азнакай муниципаль районының кече һәм ерак авылларда яңа сәүдә объектлары ачу.
2. Азнакай муниципаль районында агросәнәгать паркын ачу.

2.3. Кече һәм урта эшмәкәрлек

Бүген икътисадның иң мөһим бурычларынан берсе - моноюнәлешле булудан качуның, район икътисадының конкуренциягә сәләтлеләген тагын да арттыруның төп алшарты булып инвестиция активлыгын арттыру. Объектив кыенлыкларга карамастан, ел нәтижеләре буенча икътисадның реаль секторына инвестицияләр күләме 12 млрд. сумнан артык тәшкит итте, аларның төп өлешә гамәлдәгә производстволарны модернизацияләүгә юнәлдерелгән.

Теләсә кайсы территорияне тискәре вакыйгалардан иң яхшы яклау булып инвестицияләр җәлеп итү белән беррәттән эшмәкәрлекне үстөрү тора, ул икътисадның һәм конкурентлык мохитенә базар структурасын формалаштыруга ярдәм итә, эшсезлекнең кискенлеген киметә, бюджетның керем өлешен формалаштыруга саллы өлеш кертә. Эшмәкәрләр эшчәнлегеннән барлык дәрәжәдәгә бюджетларга 409 миллион сум, ягъни гомуми керемнәрнең 21 %ын тәшкит иткән. Кызганычка каршы, кече һәм урта бизнес сегменты

турында сөйлэгәндә, нефть-газ чыгаручы районнарда хас булган республика дәрәжәсенә ирешә алмавыбызны танырга кирәк. Кече һәм кече субъектлар өлеше

2017 елда районның тулаем территорияль продуктында урта бизнес 10% ка кадәр көтелә.

Муниципаль дәрәжәдә кече һәм урта бизнес субъектларына ярдәм итүнең төрле рәвешләре күрсәтелә. Кече һәм урта эшқуарлык инфраструктурасы объектларын булдыру һәм үстерү мөһим ярдәм булып тора. Районда муниципаль дәрәжәдәге өч сәнәгать майданчыгы булдырылган. Бүген сәнәгать майданчыгы статусында Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы аккредитациясе булган «Азнакай» майданчыгы аеруча актив үсеш ала. «2017-2021 елларга Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районында кече һәм урта эшқуарлык субъектларын үстерү» программасы эшли. Бизнес алып бару өчен шартлар тудыру максатларында эш алып барыла

резидентларны муниципаль дәрәжәдәге гамәлдәге сәнәгать майданчыкларына жәлеп итү.

Резидентларны жәлеп итү өчен депутатлар корпусы тарафыннан сәнәгать майданчыклары территориясендә урнашкан житештерү куәтләрөн киметүгә, шул исәптән аккредитацияләнгән сәнәгать майданчыкларын жир кишәрлекләре һәм жир салымы өчен аренда түләвеннән биш елга азат итүгә юнәлдерелгән кайбер карарлар кабул ителде. Бирелгән преференцияләр производстволарны ачуны, эш урыннары булдыруны тәмин итәргә, шуның белән район һәм шәһәр бюджетларының төшеп калган керемнәрен компенсацияләргә тиеш. Әлеге карарны кабул итү нәтижәсендә тагын өч сәнәгать зонасы сәнәгать майданчыклары статусын билгеләү теләген белдерде һәм жирле дәрәжәдә уңай карар кабул итеп, 2018 елның февралендә Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгына аккредитацияләүгә документлар жиберде. Агымдагы елда идарәче компанияләр белән берлектә, Эшқуарлар советы житештерү секторын үстерүне стимуллаштыручы өстәмә чаралар күрергә, чиктәш территорияләрдән инвесторлар жәлеп итәргә тиеш. Әлеге сәнәгать майданчыкларында киләсе производстволарны урнаштыру һәм яқындагы перспективада 60тан артык эш урыны булдыру планлаштырыла. Муниципаль дәрәжәдәге муниципаль сәнәгать майданчыклары: «АБСМ»: асфальт заводы (эшләтеп жиберү-көйләү эшләре тәмамлану стадиясендә), гумус житештерү; «Азнакай ПМК»: пластик тәрәзәләр, ишекләр, ит ярымфабрикатлары житештерү; «Моторр» - металл обротка, металл эшләнмәләренң порошок төсе. Муниципаль дәрәжәдәге гамәлдәге сәнәгать майданчыгында «Азнакай» транспортны газ-мотор ягулыгына күчерү предприятиесен киңәйтү планлаштырыла. Сәнәгать майданчыкларын үстерүнең өстенлекле юнәлеше булып сәнәгать майданчыкларына перспектив резидентлар һәм инвесторларны сәнәгать майданчыкларына жәлеп итү юлы белән төзелеш материаллары, жиңел сәнәгать предприятиеләре, эшкәртү производстволары производстволарының яңа производстволарын ачу тора.

2.4. Реклама конструкцияләрен урнаштыру өлкәсендә конкуренцияне үстерү.

Муниципаль милек объектлары белән идарә итү процессларын камилләштерү.

Хәзерге шәһәрнең тышкы рекламасы - аның тышкы кыяфәтенең аерылгысыз элементы, эшлекле тормышның визуаль коммуникациясенең мөһим өлеше, муниципаль берәмлек бюджеты керемнәре чыганагы.

Төп бурыч - тышкы реклама базарын жайга салуның иң нәтижәле механизмнарын тәмин итү, бюджетның реклама урыннарыннан максимал керем алу, визуаль коммуникацияләренң заманча ысулларын үстерү максатларында шәһәрнең инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыру. Куелган максатларга ирешүнең катлаулылыгы күбесенчә коммерция рекламасы базарын һәм аерым алганда тышкы рекламаны үстерүдә заманча тенденцияләр белән аңлатыла. Объектив мәгълүматлар шундый ки, хәзерге икътисадтагы тышкы реклама өлеше, беренче чиратта, реклама бирүчеләр мәнфәгатьләрен интернет-реклама секторына күчерү исәбенә эзлекле рәвештә кими.

Бүген реклама конструкцияләренә аларның тышкы кыяфәте, эчтәлеге, башкару сыйфаты планында да, шулай ук конструкциянең иң оптималь урынын билгеләү исәбенә шәһәр мохите эстетикасына тискәре йогынтыны киметү планында шактый житди таләпләр куела. Бу бурычлар Федераль закон нигезендә

13.03.2006 "Реклама турында" 38-ФЗ номерлы ел жирле үзидарә органнары тарафыннан шәһәр территориясендә урнаштыруга рөхсәт ителә торган реклама конструкцияләре типларын билгеләү һәм аларны урнаштыру схемасын эшләү һәм раслау юлы белән хәл ителә (алга таба - схема). Схемادا милек рөвешләренә бәйсез рөвештә жир кишәрлекләрендә реклама конструкцияләре урыннары, шулай ук муниципаль милектәге яисә Россия Федерациясе субъектлары милкендәге биналарда конструкцияләр урнаштыру урыннары күрсәтелә. Хәзерге вакытта Азнакай муниципаль районында һәм Азнакай шәһәрәндә 2014 елда гамәлгә ашырылган һәм 17.04.2014 ел карары белән расланган реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасы гамәлдә.

67, анда евроцитлар, кронштейннар, пилоннар, динамик реклама конструкцияләре урнаштырылган. 2018 елда ачык аукционнар узды, аларда гамәлгә ашырылды Схемادا каралган урыннар. Азнакай муниципаль районы территориясендә тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру тәртибе турындагы нигезләмә нигезендә Татарстан Республикасы Азнакай муниципаль районында 2012 елның 28 маендагы 155-21 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы муниципаль районында (2013 елның 23 августындагы 258-36 номерлы, 2015 елның 19 мартындагы 359-51 номерлы карарлар редакциясендә) Азнакай муниципаль районы территориясендә 2018 елның 11 апрелендәге һәм 15.05.2018 елгы реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә шартнамә төзү хокукына ачык аукционнар үткөрелде. 23 конструкция күләмендә 3х6 м зурлыктагы евроцитларны урнаштыру һәм эксплуатацияләү лотлары уйнатылды. Сәүдә нәтижеләре буенча жиңүчеләр белән 5 еллык килешүләр төзелгән. Торглрлар максималль көндәшлек тәэмин итә һәм шәһәр бюджетына иң зур кертемнәрне гарантияли. Якын арада Азнакай шәһәрәндә реклама конструкцияләрен урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен 3х6м форматындагы 10 евроцит күләмендә шартнамәләр төзү хокукына тагын бер ачык аукцион уздыру планлаштырыла. Азнакай муниципаль районы территориясендә тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру тәртибе турындагы нигезләмә Азнакай муниципаль районы өчен рөхсәт документациясен проектлауга, рәсмиләштерүгә һәм килештерүгә, реклама конструкцияләрен һәм мәгълүмат чараларын урнаштыруга (монтажлауга, сүтүгә), эксплуатацияләүгә, шулай ук жәмәгать транспорт чараларында реклама урнаштыру һәм аларның район территориясендә әлеге таләпләрнең үтәлешен тикшереп тору буенча бердәм тәртип һәм таләпләр билгели. Аларны биналарда, корылмаларда, корылмаларда һәм башка объектларда урнаштырганда реклама конструкцияләре бина, төзелеш, корылма архитектурасына туры килергә тиеш (тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннары объект проекты яисә объектны реклама бизәү концепциясе белән билгеләнә) һәм жирлекнең, мәйданнарның, биналарның, корылмаларның бердәм архитектур-сәнгать йөзен бозмаска тиеш.

2.6. Авыл хужалыгы продукциясе базары

Авыл хужалыгы Азнакай районы икътисадының өстенлекле тармакларының берсе булып тора. 2017 ел йомгаклары буенча тулай продукция күләме 2,9 млрд. сум тәшкит итте, ягъни узган ел белән чагыштырганда 104%. Авыл хужалыгы продукциясен сатудан акчалата керем

1,9 млрд. сум тәшкит итте, узган елга карата 111%. 1 гектар чәчүлеккә акчалата керем 17,4 мең сум тәшкит итте (ТР буенча - 21,8 мең сум).

Хужалык итүнең барлык рөвешләрендә эшләүче хезмәткәрләрнең уртача еллык саны 1488 кешегә житте. 1 хезмәткәргә уртача хезмәт хакы - 20 мең сум, 2016 елга карата үсеш - 113 % (ТР буенча - 20,9 мең сум).

Агросәнәгать комплексының эш нәтижеләре ел саен төрле дәрәжәдәге бюджетлардан финанс ярдәме белән тәэмин ителә. Агымдагы елның федераль һәм республика бюджетларынан бюджет ярдәме 215 млн. сумнан артык тәшкит итте. 1 гектар чәчүлеккә дөүләт ярдәме 1883 сум тәшкит иткән. Жирле бюджеттан 3 млн. 30 мең сумлык орлык, техника, үсемлекләренә химик яклау чаралары сатып алуға субсидияләр бирелде.

«2017-2019 елларга Азнакай муниципаль районы авыл хужалыгын үстерү» муниципаль максатчан программасын гамәлгә ашыру кысаларында 2017 елда алдынгы хезмәткәрләрне

билгеләгәндә, язгы кыр эшләре, азык әзерләү, ашлык жыю эшләре чорында район администрациясе ярдәме белән 622 мең сумлык 715 сертификат тапшырылды.

«33x33x34» Татарстан Республикасы агросәнәгать комплексына ярдәм программасы буенча һәм нефтьчеләрнең Агро-Идея компаниясе аша финанс ярдәме белән авыл хужалыгы товар житештерүчеләре өчен 30 млн. сумнан артык суммада төрле авыл хужалыгы техникасы (арбалар, пресс-сайлау әйберләре) сатып алынган. Районның авыл хужалыгы предприятиеләре (Азнакай «АФ» ЖЧЖ, «Т.Бүләк» АХЖК, «Марс» ЖЧЖ, Х.Мөстәкыймов ис. ЖЧЖ, «Габдрахманов» КФХ

Л.Г.") 384 тонна элиталы орлыклар сатып алган. 2017 елда бөртекле һәм кузаклы культураларның тулаем жыемы, бөртекле кукурузны да кертеп, 144,4 мең тонна тәшкит итте, ундырышлылык - гектардан 33,1 центнер (рефакцияне исәпкә алмыйча),

«Азнакай» АФ» ЖЧЖендә 20 тонна/сәгать житештерүчәнлекле 3 сортировка-калибровка линиясе яңартылды. 2017 елда уңыш өчен 6 441 тонна минераль ашлама кертелде, анда 1 га чөчүлек майданына 65 кг туры килә. 2018 ел уңышы өчен 30 кг артык минераль ашлама тупланган, шул исәптән 2000 тонна физик авырлыкта федераль һәм республика дәрәжәсендәге бюджетлардан дәүләт ярдәме исәбеннән аммиак селитрасы кайтарылган.

2018 ел уңышы өчен 17 мең гектардан артык уңым культуралары чөчелде: шулардан 6 мең гектардан артык көзгә арыш, көзгә бодай - 8 мең гектардан артык, шулай ук тритикале, рыжик.

2018 ел уңышы өчен 11 910 тонна орлык салынган, шулардан оригиналь элиталы орлыклар - 1 126 тонна (10%), репродукцион орлыклар - 9318 тонна (78%), репродукцион товар орлыклары - 1 466 тонна (12%).

Авыл хужалыгы предприятиеләрендә, эре һәм урта фермер хужалыкларында эре мөгезле терлекләр саны 2017 ел ахырына 25 140 башка житте (100,1%), шулардан сыерлар - 7 816 баш (100,6%). 66 мең тонна азык берәмлегә әзерләнгән, бу бер башка 34,1 центнер тәшкит итә.

«Актүбә» терлекчелек комплексында 4 мең 317 баш эре мөгезле терлек бар, шулардан 1 901 сыер, 2 416 баш - үстерелә торган яшь терлек. Терлек симертү майданчыгында 938 баш бар. 2017 елда «Актүбә» ТК 27 млн. 594 мең сумлык 184 баш нәселле тана сатып алган. Шулай ук «Престиж Агро-Чалпы» ЖЧЖ һәм «Габдрахманов Л.Г.» КФХ хужалыкларында 272 мең сумлык 4 нәселле тана сатып алганнар.

«Т.Бүләк» АХЖКында «Герфорд» ит токомлы эре мөгезле терлекләр өчен симертү майданчыгы төгәлләнде һәм аны житештерүгә кертелде. Хәзер анда 77 баш эре мөгезле терлек бар.

2018 елда «Азнакай» АФ» ЖЧЖендә (ХПК-2 Сукаеш) 2 савым сыерына исәпләнгән терлекчелек комплексы төзү планлаштырыла. Авыл хужалыгы предприятиеләрендә, эре һәм урта фермер хужалыкларында сөт житештерү 2016 ел белән чагыштырганда 8%ка арткан һәм 42,6 мең тонна тәшкит иткән, бер сыердан 5482 кг. 3 мең 102 тонна ит житештерелгән (үсеш 102%). 8978 баш бозау алынган.

Өченче ел рәттән сыер абзарларын, машина-трактор паркын, силос-сенаж траншеяларын төзү программасы эшли, анда авыл хужалыгы товар житештерүчеләренең 70%ы үз акчаларын куллана, 30%ы - Татарстан Республикасы бюджетыннан кайтарыла. 2017 елда әлеге программа буенча 100 башка исәпләнгән 6 сыер абзары булган («Тукай» ЖЧЖ, «Т.Бүләк» АХЖК, «Корбанов И.В.» КФХ, «Габидуллина И.И.» КФХ, «Закирова Л.А» КФХ, «Стәрле» ЖЧЖ), 200 башка исәпләнгән 3 сыер абзары («Марс» ЖЧЖ, Х.кимов ис. ЖЧЖ, «Престиж Агро-Чалпы» ЖЧЖ) 4 млн. 500 мең сумга. 3 хужалыкта силос-сенаж траншеялары төзелде: «Т.Бүләк» АХЖК, «Престиж Агро-Чалпы» ЖЧЖ, «Стәрле» ЖЧЖ, аларда ярдәм суммасы 12 704 мең сум тәшкит итте.

Кече һәм урта бизнес - районның тотрыклы үсеш өчен резерв ул, аның өчен иң кызыклы шартлар тудырырга кирәк һәм кешеләрне авыл хужалыгында алу гына түгел, ахыргы нәтижеләрдән канәгатьлек алу мөмкинлеген бирә торган эшчәнлекләрен дә җибәрергә кирәк. Бүгенге көндә 41 гаилә фермасы эшли. Майданда 10 мең гектар майданда бөртекле һәм азык культуралары үстереләр. Аларда 3 312 баш эре мөгезле терлек бар, шулардан 1 017 баш сыер, 449 баш сарык, 18 450 кош. Гаилә фермалары тарафыннан сөтнең 10%тан артыграгы һәм

райондагы итнең 12%ы житештерелә. Алар тарафыннан 101 млн. сумнан артык табыш алынган.

2017 елда 5 фермер гаилә терлекчелек фермаларын үстерүгә һәм яшь фермерларга 13 млн. сумнан артык ярдәм итүгә грантлар отты, алар терлекчелек фермаларын үстерүгә, мөгезле эре терлек сатып алуга тотылды. 2017 елда 2 крестьян-фермер хужалыкларына 1 230 мең сумлык 5% ташламалы кредит бирелде.

Районда 10 меңнән артык шәхси ярдәмче хужалык бар. Шәхси хужалыкларда 6939 баш эре мөгезле терлек бар, шулардан 2873 баш сыер, 9012 баш сарык һәм кәжә, 187 баш дуңгыз, 42 меңнән артык кош-корт, 5 меңнән артык умарта оясы, 3 мең башка якын куян.

«Мини-фермалар төзү» программасы буенча 2017 елда 200 мең сум күләмендә шәхси ярдәмче хужалык үсешенә 10 кеше субсидияләр алды: Вахитов авыл жирлегеннән - 2 кеше, Югары Стәрле авыл жирлегеннән - 4 кеше, Сапеевскийдан - 1, Уразай авыл жирлегеннән - 1, Карамалы авыл жирлегеннән - 1, Микулинодан - 1 кеше. Шул сәбәпле шәхси хужалыкларда терлекләрнең баш санын саклап калу һәм арттыру буенча уңай динамика күзәтелә.

2017 елда шәхси ярдәмче хужалыкларга бюджет ярдәме 10 млн. 770 мең сум тәшкил итте. Шуның 9 млн. 375 мең сумы - сыерлар һәм кәжәләр асрауга, 99,5 мең сумы - кош-корт сатып алуга, 3-нчы еллар бияләре асрау өчен азык сатып алуга - 132,1 мең сум, сыерларга хезмәт күрсәтү буенча ветеринария-профилактика чараларын уздыруга - 113,1 мең сум, кредитлар буенча процент ставкасын каплауга - 1 млн. 50 мең сум.

3 һәм аннан күбрәк сыер тотучы шәхси ярдәмче хужалыкларга ярдәм итү өчен программа башыннан 400 индивидуаль саву аппараты бирелде, агымдагы елда - 900 мең сумга 40 берәмлек. Шулай ук 2006 елдан районда авыл хужалыгы кредит кулланучылар арасында актив үсеш ала һәм популярлык казана.

шәхси ярдәмче һәм крестьян-фермер хужалыкларын үстерү өчен заемнар бирү белән шөгыльләнүче "Шанс" кооперативы еллык 19% белән шөгыльләнә. Бер елда кооператив 1 млн. 977 мең сумлык 23 кредит биргән. 2017 елда авыл хужалыгы формированиеләренең эштән азат ителгән хезмәткәрләре исәбеннән 5 кеше үз эшен оештыра алды. Халык мәшгульеге үзәге аша үз эшләрен оештыру өчен 588 мең сум акча жиберелде. Алынган акчалар эре мөгезле терлекләр үрчәтүгә, сөт житештерү һәм сатуга, шулай ук яшелчәчелек үсешенә юнәлтелгән. Авыл хужалыгы министрлыгының АПК программасы буенча «Авылны социаль үстерү» программасы буенча 12 гаилә үзләренең торак шартларын 4 млн. 593 мең сумга (шуларның 7 се - яшь гаиләләргә; авыл жирлегендә яшәүче 5 гаилә) яхшыртты.

2017 елда югары һәм техник уку йортлары тәмамланганнан соң АПКда кадрлар жәлеп итү программасы буенча 4 яшь белгеч кайткан. Югары уку йортын тәмамлаган яшь белгечләр өчен 300 мең сум, техник уку йортын тәмамлаган яшь белгечләр өчен 150 мең сум түләнә, тик авыл хужалыгы предприятиесенә эшкә урнашканнарга гына. Шулай ук ел дәвамында хезмәт хақына өстәмә рәвештә 7,5 мең сум күләмендә айлык салым түләнә. Узган елда яшь белгечләргә 1 млн. 28 мең сумлык субсидия бирелгән. Мондый ярдәм авыл халқына үз хужалыкларының потенциалын житди ныгытырга ярдәм итте. Район администрациясе һәм авыл хужалыгы предприятиеләре ярдәме белән, тулаем алганда, халыкта эре мөгезле терлекләр санын саклап калу гына түгел, арттыруга да ирешелде. Кызганычка каршы, кайбер хужалыклар белән катлаулы картина булды. Ләкин монда да эш алып барыла. «Чалтаймас» ЖЧЖенең ис. жирләре 2017 елда «Союз Агро» ЖЧЖ инвесторына арендага бирелде. Бу жирләрдә жәй көне жир эшкәртелде, ә көз көне көзгә культуралар чәчелде. Терлекчелек бинасын Маннанов Музагитның физик йөзе арендага, аннан соң аны сатып ала. Фермер Шаяхметов Данил аны алга таба куллану өчен ашлык сатып алырга планлаштыра.

Әсәй авылында яшь фермер Хәмидуллин Булат терлекчелек бинасын арендага ала. Гәрәев Самат аны киләчәктә терлекчелек бинасына реконструкцияләү өчен мехмастер жайланмасын арендага ала. 2017 елда сөрәм жирләре «Азнакай» агрофирмасына тапшырылган, шулай ук монда жирләрне фермерлар һәм физик затлар эшкәртә. Урсай авылы жирләрен «Бакиров Р.И.» КФХ, «Гәрәев А.Б.» КФХ, «Хәзишина К.В.» КФХ, «Закирова А.» КФХ кебек фермерлар арендага ала һәм эшли. Терлекчелек биналарын арендага мөһкәмәсе буенча инвесторлар белән сөйләшүләр алып барыла. 2017 елда Уразай авылы сөрүлек жирләре «АФ» ЖЧЖенә арендага бирелде. Терлекчелек биналарын арендага мөһкәмәсе буенча шулай ук инвесторлар белән сөйләшүләр алып барыла.

Авыл хужалыгын үстерүнең актуаль проблемаларына түбәндәгеләр керә:

- житештерүне һәм беренчел эшкәртүне оештыру өлкәләрендә, шулай ук авыл хужалыгы кулланучылар (эшкәртү, сату (сәүдә), хезмәт күрсәтүче, тәэмин итүче һәм эзерләү) кооперативларында кече эшкуарлык рәвешләренең начар үсеше;

- авыл хужалыгы продукциясенә һәм азык-төлеккә бәяләрнең кискен тирбәнеше;

- авыл хужалыгы товар житештерүчеләренең финанс яктан тотрыксызлыгы, авыл хужалыгы оешмаларының инвестицион жәлеп итүчәнлеге түбән булу,

- кредит ресурстарынан файдалану мөмкинлеге булмау һәм залог белән тәэмин итү жәтмәү кыен;

- авыл хужалыгын үстерүгә ярдәм итүгә һәм авылны социаль тәзекләндерүгә, шулай ук аларны нәтижәсез файдалануга юнәлтелә торган республика бюджеты чараларының чикләнгән күләме;

- төп житештерү фондларының аларны гамәлгә кертү белән чагыштырганда алдан кыскаруы, авыл хужалыгы техникасының төп төрләре паркының кыскаруы һәм картаюы; үсемлекчелектә һәм игенчелектә заманча технологияләргә гамәлгә кертүнең түбән темплары;

- идарә итү технологияләрен (нәтижәләр буенча идарә итү, бюджет белән тәэмин итү), квалификацияле идарәчел һәм махсус кадрларга кытлык, яшь белгечләрнең читкә китүе жәтәрлек дәрәжәдә булмау;

- авыл жәрлекләрендә яшәү шартлары канәгатьләнерлек түгел, авыл халкының тормыш дәрәжәсе түбән, социаль инфраструктура (сәламәтлек саклау, мәгариф, мәдәният) хезмәтләренең сыйфаты жәтәрлек түгел, туучылар саны кимү, яшьләр китү.

Авыл хужалыгы продукциясе базарында конкуренцияне үстерүнең өстенлекле юнәлешләре түбәндәгеләр:

1. Карамалы авылында Геррефорд ит токымыннан булган эре мөгезле терлекләр өчен мөйданчык төзү.

2. "Азнакай АФ" ЖЧЖдә 2000 башка исәпләнгән мегаферма төзү (Б.Сухояш авылы).

3. 100 һәм 200 башка исәпләнгән сыер абзарларына капитал ремонт.

4. Машина-трактор паркларына капитал ремонт.

5. Яшелчә-бәрәңгә саклагычларга капитал ремонт.

6. Ашлык чистарту комплексларына, ашлык саклагычларга һәм ябык ыңдыр табакларына капитал ремонт.

7. Силос-сенаж траншеяларын төзү.

8. Авыл хужалыгы товар житештерүчеләренә дөүләт ярдәме.

9. Орлык материалын яңарту.

10. Нәселле терлекчелекне үстерү.

11. Үсемлекчелектә югары табышлы культураларны кертү.

12. Авыл хужалыгы техникасы паркын яңарту.

13. Азнакай шәһәрендә Агросәнәгать паркын төзү һәм эшләтеп жибәрү.

14. Эш башлаучы һәм гаилә фермаларын алга таба үстерү.

15. Умартачылыкны үстерү.

7 номерлы кушымта

ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУНЫ ПЛАНЛАШТЫРЫЛА ТОРГАН НӘТИЖӘЛӘРЕ

1 номерлы кушымта

Программага 2 нче номерлы кушымта

№ т/б	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Гамәлгә ашыру еллары буенча күрсәткечнең планлаштырылган әһәмияте		
			2018 ел	2019 ел	2020 ел
	Планлаштырылган әһәмият				

	еллар буенча күрсәткечләр гамәлгә ашыруның				
1	Китмәү, нигезле шикаятьләр Федераль монополиягә каршы хезмәт (Россия ФАС).	Саннар буенча	0	0	0
2	Өлешнең кимүе барып чыкмаган сатулардан гомуми саны игълан ителгән сатуларга 2020 ел азагы	финанслау	16	16	15
3	Сатуларда катнашучыларның уртача саны	Бер процедурада катнашучылар саны	4,4	4,4	4,4
4	Игълан ителгән сатуларның гомуми суммасыннан акчаларны гомуми экономияләү өлеше	Финанслау	11	11	11
5	Сатып алулар өлеше кече субъектлар эшқуарлык, социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмалар, гамәлгә ашырыла туры килү Федераль закон белән N электрон документлар тапшыру	финанслау	25	25	25

1 нче кушымтада күрсәткечләрне исәпләү методикасы

№ т/б	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	Исәп-хисап методикасы
1	Федераль монополиягә каршы хезмәткә (Россия ФАС) карата нигезле	Саннар	абсолют әһәмият

	шикаятьләр булмау.		
2	Барып чыкмаганнар өлеше гомуми сату микъдары игълан ителгән сатулар	финанслау	$Днт = N/K * 100$ биредә: Көн - барып чыкмаган сәүдә өлеше; N - булмаган сатулар саны заявкалар бирелгән, яисә заявкалар кире кагылган, я бер гариза, берәмлек бирелгән; K - игълан ителгән сатуларның гомуми саны, берәмлек
3	Сатуларда катнашучыларның уртача саны	Бер процедурада катнашучылар саны	$Y = (Y'1 + Y'2 + Y'n) / K$ биредә: Y - бер катнашучыда катнашучылар саны процедура, берәмлек; - заказлар урнаштыруда катнашучылар саны i-нче процедурада, кайда - сан үткәрелгән процедуралар, бер генә; K - уздырылганнарның гомуми саны процедуралар, берәмлек
4	Игълан ителгән сатуларның гомуми суммасыннан акчаларны гомуми экономияләү өлеше	финанслау	$Эодс = Эдс / Еобт * 100\%$ биредә: Эодс - акчаларның гомуми экономиясе өлеше игълан ителгәннәрнең гомуми суммасыннан чаралар сату, процентлар; Эдс - акчаларның гомуми экономиясе торглар уздыру нәтижәсендә һәм сатулар уздыру, сум; Ашау - игълан ителгән сатуларның гомуми суммасы, сум
5	Сатып алулар өлеше кече субъектлар эшкуарлык, социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмалар, гамәлгә ашырыла туры килү Федераль закон N 44-ФЗ	Финанслау	$Дзмсп = E + C / СГО * 100\%$ биредә: Дзмсп - кече субъектлардан сатып алулар өлеше Эшкуарлык (СМП), социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмалар (СОНО), %; - СМП белән төзелгән контрактларның суммасы, СМП, СОНО арасында игълан ителгәннәр буенча сатып алулар, сум; - Чабышка жәлеп итеп контрактлар суммасы субподрядчылар контрактын үтәүгә, СМП, СОНО исәбендәге башкаручылардан Хәбәрнамәдә билгеләнгән шартлар 5 өлеш нигезендә таләп 44-ФЗ номерлы Закон 30, сум; СГО - гомуми еллык күләмен исәпкә алып

			44-ФЗ номерлы статьясындагы 1.1 п.	Законның	30
--	--	--	---------------------------------------	----------	----

ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ

№ т/б	Чараның атамасы	Жаваплы башкаручылар	Чараны гамәлгә ашыру вакыты	Максатчан индикаторлар	Башкару
Социаль әһәмиятле базарларда конкуренцияне үстерү					
1	Яңа объектлар ачу кече һәм урта эшқуарлык ерак авыл торак пунктларда*	Икътисад бүлгеге сәнәгат һәм сәүдә 2024 елның 9 апрелендәгә Азнакай муниципаль районы РайПО (киләшү буенча)	2018-2020 еллар	Яңа объектлар саны кечкенәләрдә ачылган сәүдә ерак авыл торак пунктлар, берәмлекләр 2017 елда - 2; 2018 елда - 2; 2019 елда - 2; 2020 елда - 5	
2	Ачылу агросәнәгат паркы	Азнакай шәһәре Башкарма комитеты Житәкчесе урынбасары 2024 елның 9 апрелендәгә Азнакай муниципаль район буенча инфраструктура үсеш, ярдәмче түләү төркеме 2024 елның 9 апрелендәгә Азнакай муниципаль район буенча үсеш мәсьәләләре	2018-2020 еллар	Резидентлар саны агросәнәгат паркы, берәмлек 2017 елда - 0; 2018 елда - 0; 2019 елда - 5; 2020 елда - 15	
Төзелеш базары					
1	Сәнәгат майданчыклар*	Идарәче компанияләр сәнәгат майданчыклары 2018 -2020 еллар Резидентлар саны сәнәгат майданчыгы, бер. Азнакай	2018-2020 еллар	Резидентлар саны сәнәгат майданчыгы, бер. Азнакай муниципаль районы житәкче ярдәмчесе 2024 елның 9 апрелендәгә Азнакай	

		муниципаль районы житэкче ярдэмчесе 2024 елның 9 апрелендөгө Азнакай муниципаль район буенча үсеш мәсьәләләре эшқуарлык, КФХ һәм ЛПХ		муниципаль район буенча үсеш мәсьәләләре эшқуарлык, КФХ һәм ЛПХ 2017 елда - 8; 2018 елда - 10; 2019 елда - 15; 2020 елда - 20	
--	--	---	--	--	--

Конкурентлык мохитен үстерү буенча системалы чаралар					
Муниципаль милек объектлары белән идарә итү процессларын камилләштерү					
4	Реклама конструкцияләрен урнаштыру өлкәсендә конкуренцияне үстерү	Архитектура бүлеге инфраструктура үсеше 2024 елның 9 апрелендәге Азнакай муниципаль районы	2018-2020 еллар	Урнаштыру саны реклама конструкцияләре, бер. 2017 елда - 0; 2018 елда - 30; 2019 елда - 35; 2020 елда - 40	
Авыл хужалыгының өстенлекле тармакларында конкуренцияне үстерүгә юнәлдерелгән чаралар					
5	Авыл хужалыгының өстенлекле тармакларын үстерү				
1	Мәйданчыклар төзү Ит токымыннан булган эре мөгезле терлекләр Карамалы авылындагы Геррефорд	Азнакай муниципаль районы башлыгы урынбасары, Азнакай муниципаль районының авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе башлыгы (киләшү буенча)	2016-2017 еллар	Мөгезле эре терлек ите житештерү	
2	Мегаферма төзү 2000 баш ЖЧЖ "Азнакай" АФ (Б. Б. Сукаеш)		2018-2019 еллар	Сөт житештерү	
3	Капиталь ремонт 100 һәм 200 сыер абзары баш		2018 ел	Сыйфатлы сөт житештерү	
4	Капиталь ремонт машина-трактор парклары		2018 ел	Хезмәт шартларын яхшырту	
5	Капиталь ремонт яшелчә-бөрәңгесаклагычларга		2018 ел	Эчтәлек шартларын яхшырту алга таба яшелчәләр гамәлгә ашыруның	
6	Капиталь ремонт ашлык чистарту корылмалары комплекслар, ашлык саклагычлар		2018 ел	Саклау өчен шартлар тудыру ашлык	

	Һәм ябык ындыр табаклары			
7	Силос белән беркетелгән траншеялар төзү		2018 ел	Азыкны сыйфатлы саклау
8	Дәүләт ярдәме авыл хужалыгы товар житештерүчеләре		2018-2020 еллар	Хужалыкны стимуллаштыру СХО эшчәнлеге
9	Орлык материалын яңарту материал		2018-2020 еллар	Орлык орлыкларын яхшырту материал
10	Нәселле терлекчелек		2018-2020 еллар	Генетиклыны яхшырту потенциалы
11	Керү югары табышлы үсемлекчелектә культуралар		2018-2020 еллар	Чөчү мөйданнары югары керемле культуралар чөчүнең гомуми мөйданы авыл хужалыгы культуралары
12	Паркны яңарту авыл хужалыгы техника		2018-2020 еллар	Техник модернизация. Сатып алына торган күләмнәре техника, куәте
13	Төзелеш һәм эшләтеп жибәрү Агросәнәгать паркында Азнакай шәһәре		2018-2019 еллар	Үз авыл хужалыгы Продукциясен эшкөртү, гамәлгә ашыру
14	Алга таба үсеш башлаучылар һәм гаилә фермалар		2018-2020 еллар	Житештерү күләмнәре үсемлекчелек продукциясе һәм терлекчелек
15	Умартачылыкны үстерү		2018-2020 еллар	Баш санын арттыру умарта күчләре

